

ÜBER EINIGE FORMENKREISE DER UNGARISCHEN UND KARPATISCHEN FLORA VIII. ANGELICA SILVESTRIS

von

DR. R. SOÓ und RÓZSA DRASKOVITS

Systematisch-Geobotanischer Lehrstuhl der Eötvös Loránd Universität, Budapest

Eingegangen: 31. August 1966

Neulich wurde *Angelica montana* mehrfach als Unterart von *A. silvestris* getrennt. Nach unserer Meinung sind aber die Unterschiede nicht immer scharf, auch chorologisch sind sie voneinander nicht getrennt. Das beweist die Verbreitung der ssp. *montana* in den pannonischen und karpatischen Florenprovinzen, die von R. Draskovits auf Grund des untersuchten Herbarmaterials zusammengestellt wurde. Die taxonomische Bearbeitung des Formenkreises von *A. silvestris* stammt von Prof. Sóó

1. ssp. *silvestris* (var. *vulgaris* Avé-Lall. 1842, *genuina* Godr. 1843 *latisecta* Neilr. 1859, *typica* Beck 1892)

Foliola ovata vel oblonga, basi non decurrentia, subtus $\pm$ glabra, fructus 4–4,5 mm longus, 3–4 mm latus

f. *silvestris* foliola serrato-dentata, planta – 1 m alta

f. *major* Hartm. 1832 foliola foliorum basilarium perlata, planta 1–2 m alta

f. *subcrenata* Peterm. 1838 foliola crenato-dentata

f. *grossedentata* Rouy et Camus 1901 foliola grosse dentata, dentibus acutis, patentibus

f. *incisa* Asch. 1864 foliola irregulariter incisa

f. *nitens* Hartm. 1838 folia nitida, tenuia, profunde inciso-dentata

f. *trifoliata* Ktze 1867 planta humilis (– 15 cm), folia triloba

f. *oblongata* Beck 1927 foliola ovato-oblonga, latitudine triplo longiora

f. *deltoidea* Rohlena 1902 foliola deltoideo-ovata

f. *pratensis* (Presl 1819 p. sp.) Beck 1892 folia subtus ad nervos pilosa

f. *stipularis* Schur 1851 (*appendiculata* Heuff. 1858, *stipellata* Borb. 1829) ad basim foliorum in rachi laciniae stipelliformes

f. *nidus* (Kittel 1853 p. sp.) Thell. 1926 involucelli folia lata, umbellulis duplo longiora

f. *eurycarpa* Peterm. 1846 fructus longitudine latior

f. *platycarpa* Corbière 1893 fructus 8 mm longus, 6 mm latus

f. *stenoptera* Boiss. 1875 alae fructus angustae

Flores albi, raro rosei vel rubri (lus. *rubriflora* Borb. 1887, *roseo-purpurea* Thell. 1926)

2. ssp. *montana* (Brotero 1804 p. sp.) Arcangeli 1882, Poll. 1816 p. var. (var. *elatior* Wahlbg. 1814, Fritsch 1897 p. sp., *alpestris* W. et Gr. 1827)

Foliola ovata vel oblongo-lanceolata, superiora basi decurrentia, fructus 6–8 mm longus, 5–6 mm latus, umbellae plerumque majora

f. *montana* (resp. var. *elatior* f. *elatior*) caulis usque 2 m altus

f. *gracillima* Schur 1866 caulis humilis, –30 cm

f. *maxima* Beck 1927 planta 1–2 m alta, foliola 4–8 cm lata, latitudine triplo longiora

f. *macrodonata* Todor et Alex. 1958 (*grossedentata* Coutinho 1913 non Rouy et Camus 1901) foliola incisa-dentata

f. *macrophylla* (Schur 1866 p. sp.) Soó 1965 uti f. *stipularis* (cf. supra)

f. *microcarpa* Beck 1927 fructus 3–4,5 mm longus et latus

lus. *roseiflora*. (Borb. 1887 sub *A. montana*) Soó 1965 (*purpurea* Todor 1958) flores rosei vel rubri

Eine mediterrane Unterart ist ssp. *Bertolinii* (Rechb. f. 1867 p. var.) Soó 1965

Da nach unserer Auffassung der *A. montana* nur der Rang einer Varietät gebührt, ist der richtige Name: var. *elatior* Wahlbg.

Verbreitung der ssp. *montana* bzw. var. *elatior* in der pannonischen und karpatischen Flora:

Matricum (Nördl. Ungar. Mittelgebirge)

Tornaer Karst: Szádelőer Tal = Zadielska dolina (Thaisz), Sátorgebirge: Erdőbénye (Soó, Borsos), Pálháza „Kőkapu” (Borsos), Bükkgebirge: Nagyvisnyó „Nagyvölgy” (Igmándy), Miskolctapolca (Budai), Eger (Borbás), Gödöllőer Hügel-land: Veresegyház (Boros, Horánszky)

Bakonyicum (Südwestl. Ungar. Mittelgeb.)

Nódrádverőce – Kismaros (Filarszky), Budaer Geb. „Ördögárok” (Borbás), Bakonygebirge: Jásd „Gajavölgy”, Bakonybél – Koppány „Gerencevölgy” (Pillitz), Balatongebiet: Vászoly (Borbás)

Noricum-Praenorium (Westl. Transdanubien)

Borostyánkő = Bernstein (Waisbecker), Hámortó = Hammer-Teucht (Z. Kárpáti), Kőszeg (Piers), Szőce (Soó)

Praeillyricum (Südtransdanubien)

Murufer zwischen Légrád und Kakonypuszta (Boros)

Eupannonicum (Alföld)

Arrabonicum (Kleines Alföld): Pozsony = Pressburg = Bratislava: Auenwälder (Bäumler) Hanság: Lébény, Királytó, Győr „Kolerasziget” (Polgár)

Colocense (Donaugebiet): Göd (Borbás), Óbuda „Lőpormalom” (Staub), Csepelsziget: Szigetújfalu (Borbás), Soroksár – Dunaharaszti (Jávorka), Szigetújfalu – Adony (Simonkai), Sári, Kecel „Közégerdő”, Kiskőrös „Fecske-tanya” (Boros)

Praematricum (Donau-Theiss-Zwischenstromland): Horgos „Kőlaposi erdő” (Lányi)

Crisicum (Theiss-Gebiet): Cott. Borsod: Szirmabesenyő (Budai), cott. Bihar: Irápuszta (Borbás)

Nyírségense: Hosszúpályi „Pac-erdő” (Máthé), Nyíregyháza (Simonkai), Bátorliget (Soó, Igmándy), Kispiricse (Soó), Aporháza „Körmei-erdő” (Boros)

Samicum (Nördl. Alföld): Zemplénagárd (Boros)

Eucarpaticum (Nordkarpaten, Slowakei)

Fatra: Blatnica = Turčianka Blatnica, Lucski = Lučký (Borbás), Niedere Tatra: Királyhegy = Kralová Hora (Filarszky), Hohe Tatra: Csorbató = Štrbské Pleso (Borbás), Alsótátrafüred = Nižný Smokovec (Szépligeti), Matlárháza = Matliari: Fehérvíz = Biela voda (Simonkai), Felka = Velka (Perlaky), Liptauer Alpen: Nagybobróc = Bobrovec (Hulják); Szomolnok = Smolník „Tekeresvölgy” (Filarszky), Filefalu = Filice (Kiss); Gyetva = Detva (Jávorka), Terbegec = Trebušovce (Hazzlinszky), Gács = Halič (R. M.); Rudnó (Rudno nad Hronom), Vihnye = Vyhne (Tuzson); Kassa = Kaschau = Košice „Csermelyvölgy” (Siroki), Kassa-hámor = Košické Hámry (Thaisz)

Transsilvanicum

Nordostkarpaten (Ukraine)

Vihorlatgebirge: Remetevasgyár = Remetské Hámry (Ubrizsy), Bereger (Beregówoer) Alpen: Pikuj (Margeritai), Frigyesfalva: Frideschowo „Latorca-Tal” (Thaisz), Marmaroscher Alpen: Körösmező = Jaschina „Bukovinka” (Boros), Tiszabogdány = Bogdan „Kvasny-Tal” (Thaisz), Bustyaháza = Buschtinow (Vágner)

Ostkarpaten (Rumänien)

Moldau: Broșteni-Barnar (Pax), Balánbánya = Balan an der Olt (Csató)

Csikszentkirály = Sincraieni (Soó), Tusnádfürdő = Băile Tușnad (Borbás), Kovászna = Covasna „Bászka = Bașa patak” (Jávorka)

Südkarpaten

Fogaras (Făgăraș)er Alpen: Árpás = Arpas Tal, Kercesora = Kerc, Cirta „Fundu Laiti” (Barth), Gredistye = Grădiștea-de-munte (Jávorka), Retezát = Retezát-Gebirge: Stanisoara, Lepusnik Tal = Valea Lăpusnicului (Jávorka), Zenoga = Zănoaga-See (Simonkai)

Bihar (Bihar)-Gebirge und Vorgebirgen

Bucsum = Bucium (Csató), Csáklyaikő = Pietra Ceții (Barth), Berzesd = Brăzești (Csató); Kolozsvár = Klausenburg = Cluj, an der Szamos = Someș (Simonkai, Soó)

Banat: Versec = Vrșac (Bernátsky), Herkulesfürdő = Băile Herculane, Cserna (Cerna)-Tal (Borbás)

Übergangsformen

var. *silvestris* – var. *elatior*, so das nicht herablaufende und herablaufende Blätter gleichzeitig vorkommen:

Matricum: Jósavfő „Kecsópatak” (Jakucs-Ér); Miskole „Csattos Ágazat” (Buda), Lillafüred, „Szinjavölgy” (Kiss), Parád (Szépligeti), Veresgyháza, am Teich (Boros)

Bakonyicum: Vértesgebirge: Bodajk, Mór (Felföldy)

Noricum-Praenoricum: Szőce, Alsószőlők (Soó), Kőszeg (Márton)

Praeillyricum: Bakonyalja, Pusztamiske „Meggyeserdő” (Boros)

Pannonicum, Arrabonicum: Lébény „Bormászi-erdő” (Boros), Hanság: Osló (Jávorka), Pozsony: Donau-Auen (Bäumler)

Colocense: Csepel–Soroksár (Boros), Óbuda „Rómaifürdő” (Borbás)

Nyírségense: Nyíregyháza (Simonkai), Nyírpilis: Újtanya „Cselenice” (Boros)

Eucarpaticum: Vtačnik-Gebirge „Bisztricsény” (Tuzson); Niedere Tatra: Borosznó = Brusno (Borbás), Selmebánya = Banská Štiavnica (Blattny), Hohe Tatra: Podspady (Hazzlinszky), Eperjes = Prešov (Simonkai), Szinyyelipőc = Lipovec (Hazzlinszky), Baska = Baškove bei Kassa (Thaisz)

Transsilvanicum. Nord-Ostkarpaten: Munkács = Mukatschewo (Pax) Bereger Alpen: Pikuj, Marmarosch: Voralpen, Rahó = Rahow, Szaplónca = Săpinta (Vágner)

Ostkarpaten: Székelyudvarhely = Odorhei (Soó), Korond = Corund (Gönczi), Homoród = Homorod (Barth), Réty: Reci an der Feketeügy (Moesz)

Südkarpaten: Porcesd = Porcești (Barth)

Siebenbürgisches Becken: Kolozsvár (Cholnok), Mihálfalva = Mihalț (Csató) Füzesmikula = Nicula (Borza)